

La Revue de la BNU

19 | 2019
Varia 19

Arhitektūras izglītība Rīgas Politehnikumā līdz 1914. gadam

Uģis Bratuškins et Sandra Treija

Édition électronique

URL : <http://journals.openedition.org/rbnu/2517>

DOI : 10.4000/rbnu.2517

ISSN : 2679-6104

Éditeur

Bibliothèque nationale et universitaire de Strasbourg

Édition imprimée

Date de publication : 1 mai 2019

Pagination : 52-59

ISBN : 9782859230791

ISSN : 2109-2761

Référence électronique

Uģis Bratuškins et Sandra Treija, « Arhitektūras izglītība Rīgas Politehnikumā līdz 1914. gadam », *La Revue de la BNU* [En ligne], 19 | 2019, mis en ligne le 01 mai 2019, consulté le 29 janvier 2021. URL : <http://journals.openedition.org/rbnu/2517> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/rbnu.2517>

La Revue de la BNU est mise à disposition selon les termes de la Licence Creative Commons Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Partage dans les Mêmes Conditions 4.0 International.

Skolas ēkas novietni izvēlējās prestižajā bulvāru lokā,
starp diviem pilsētas parkiem

ARHITEKTŪRAS IZGLĪTĪBA RĪGAS POLITEHNIKUMĀ LĪDZ 1914. GADAM

UĢIS BRATUŠKINS, SANDRA TREIJA

1862.

gadā izveidotais Rīgas Politehnikums (RP) bija pirmā augstākās izglītības iestāde Baltijas reģionā,

kurā apmācīja speciālistus tehniskajās disciplīnās. Balstoties uz Rietumeiropas valstu, īpaši Vācijas un Šveices pieredzi, RP spēja nodrošināt izglītību galvenajās tautsaimniecības nozarēs – inženierzinībās, mašīnbūvē, ķīmijā, lauksaimniecībā un tirgzinībās. Rīgai kļūstot par nozīmīgu dzelzceļa mezglu, strauji augošās rūpniecības apstākļos radās pieprasījums pēc izglītotiem speciālistiem tehniskajās jomās. Pēc vietējo uzņēmēju iniciatīvas tika nolemts organizēt vietējo tehnisko skolu un izglītēt speciālistus Rīgā, nevis piesaistīt tos no citām valstīm. Šo ideju atbalstīja Rīgas Biržas komitejas locekļi. Jau pirmajā pastāvēšanas desmitgadē RP tika atvērta Arhitektūras nodaļa (AN). Kopš tā laika arhitektūra vienmēr ir bijusi pārstāvēta RP, vēlāk – Rīgas Politehniskā institūta (RPI), pašlaik – Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) studiju programmās.

Laika gaitā AN pierādīja savu nozīmīgo ietekmi uz Rīgas telpisko vidi. Nodaļas absolventi sāka savu profesionālo praksi un vienlaikus atgriezās skolā kā mācībspēki un studiju projektu vadītāji. Tā kā tautsaimniecības uzplaukumu pavadīja plaša mēroga būvniecība, radās nepieciešamība pēc prasmīgiem arhitektiem, un AN absolventi izrādījās gatavi izaicinājumiem. Jau kopš 19. gadsimta beigām AN absolventi Oto Hofmans (*Otto Hoffmann*, 1866–1919), Eduards Kupfers (*Eduard Kupffer*, 1873–1919), Eižens Laube (1880–1967), Heinrihs Pīrangs (*Heinrich Pirang*, 1876–1936), Augusts Reinbergs (*August Reinberg*, 1860–1908) un Vilhelms Bokslafs (*Wilhelm Bockslaff*, 1858–1945) piedalījās gan jauno arhitektu izglītošanā, gan Rīgas apbūvētās vides veidošanā. Viņu radošais mantojums joprojām nosaka Rīgas vēsturiskā centra – UNESCO Pasaules mantojuma vietas – telpisko izskatu.

— Vispārīga informācija

19. gadsimta vidū Rīgas pilsētvides attīstībā notika būtiskas pārmaiņas. 1856. gadā tika atļauts likvidēt

stratēģisko nozīmi zaudējušo bijušo nocietinājumu sistēmu, kas apjoza viduslaiku Rīgu. Pilsētas galvenais arhitekts Johans Daniels Felsko (*Johann Daniel Felsko*, 1813–1902) un arhitekts Oto Dice (*Otto Dietze*, 1833–1890) izstrādāja bijušā cietokšņa un tā esplanādes telpiskās pārveides projektu, kur bijušo vaļņu un grāvju vietā bija iecerēts izveidot pilsētas parkus ar sabiedriskajām ēkām. Saskaņā ar plānu ap Vecrīgu izveidoja apstādījumu loku, ko caurvija pilsētas kanāls. Apstādījumu lokā paredzēja atsevišķas vietas brīvstāvošām sabiedriskām ēkām, bet abpus tam izveidoja blīvu kvartālu apbūvi.¹ Bijušo nocietinājumu pārveides rezultātā Rīgas centrs ieguva jaunu telpisko un funkcionālo veidolu, kas joprojām ir viena no pilsētas galvenajām telpiskajām un arhitektoniskajām kvalitātēm.

19. gadsimta otrajā pusē Latvijas teritorijā sākās dzelzceļa būvniecība. Pirmo līniju – Rītupe–Daugavpils, kas bija Sanktpēterburgas–Varšavas maģistrāles daļa, atklāja 1860. gadā. Gadu vēlāk uzbūvēja savienojumu Daugavpils–Rīga, kas atradās līdzās senajam tirdzniecības ceļam gar Daugavu un kļuva par visērtāko un lētāko ceļu uz Rīgas ostu. Nākamā pusgada laikā uzbūvēja Sanktpēterburgas–Varšavas līnijas turpinājumu no Daugavpils dienvidu virzienā. Līdz 19. un 20. gadsimta mijai uzbūvēja Daugavpils–Indras, Rīgas–Jelgavas–Mažeikū–Liepājas, Rīgas–Tukuma un Rīgas–Valkas līnijas, kas veicināja Rīgas sasniedzamību reģionālā mērogā, kā arī Rīgas–Bolderājas un Rīgas–Mangaļu līnijas, kas dzelzceļa tīklu savienoja ar Rīgas ostām abpus Daugavai. Vēlāk, 20. gadsimta pirmajos piecpadsmit gados, izbūvēja arī Jelgavas–Meitenes un Ventspils–Zilupes līnijas², tādējādi līdz Pirmā pasaules kara sākumam Latvijas teritorijā izveidojot dzelzceļa tīklu (sk. att. 59. lpp.), kas lielā mērā veicināja tautsaimniecības uzplaukumu un iedzīvotāju mobilitāti.

Dzelzceļa tīkla un jūras ostu attīstība ļāva Rīgai iegūt ērtus savienojumus kravu pārvadājumiem starp Eiropas valstīm un Krieviju. Tas savukārt veicināja rūpniecības straujo attīstību Latvijas teritorijā, jo īpaši Rīgā. Desmit gadu laikā no 1879. līdz 1890. gadam Rīgā darbojošos rūpniecības uzņēmumu skaits pieauga no 145 līdz 228. Attiecīgi no 12 000 līdz 17 000 palielinājās nodarbināto skaits. 1863. gada 9. jūlija likums par zemnieku pārvietošanās brīvības paplašināšanu Baltijas provincēs veicināja darbaspēka pieplūdumu Rīgā. Pilsētas iedzīvotāju skaits pieauga no 102,6 tūkstošiem 1867. gadā līdz 482,1 tūkstotim 1913. gadā Vilka, 1978³.

Atbilstoši jaunajām vajadzībām paplašināja un uzlaboja arī pilsētas infrastruktūru un inženiertehnisko komunikāciju tīklus. No 1863. līdz 1893. gadam tika dubultots centralizētā ūdensapgādes tīkla kopējais garums, 1852. gadā sāka darboties telegrāfs, un 1862. gadā tika atvērta pirmā pilsētas gāzes rūpnīca. Līdz 1899. gadam pilsētas gāzes tīkla kopējais garums sasniedza 76 km. 1894. gadā sākās sistemātiska kanalizācijas tīkla būvniecība⁴. Rīga vairāku desmitu gadu laikā kļuva par vienu no Krievijas impērijas lielākajām pilsētām un rūpniecības centriem, atpaliekot tikai no Sanktpēterburgas, Maskavas, Kijevas un Varšavas⁵.

Tautsaimniecības uzplaukuma laikā attīstījās arī būvniecība. 1858. gadā tika dota atļauja mūra ēku celtniecībai ārpus viduslaiku pilsētas – bijušajās priekšpilsētās. Attiecīgi no 1860. līdz 1867. gadam tika izstrādāti Rīgas būvnoteikumi⁶. Lai gan vēl 20. gadsimta sākumā priekšpilsētās dominējošais apbūves veids bija mazstāvu koka ēkas, 1881. gadā sāka parādīties daudzstāvu mūra ēkas, un līdz 1899. gada beigām daudzstāvu mūra dzīvojamo māju skaits sasniedza 650. Šīs desmitgades laikā tika uzbūvētas arī aptuveni 400 rūpnīcas un darbnīcas⁷.

Kopumā 19. gadsimta otrajā pusē notikusi rūpniecības un infrastruktūras attīstība, iedzīvotāju migrācija un straujā pilsētu izaugsme bija galvenie ietekmes faktori, kas veicināja Rīgas attīstību un izraisīja nepieciešamību sagatavot darba tirgū pieprasītus izglītotus speciālistus, kuri spēj pārvarēt tautsaimniecības un sabiedrības sociālos izaicinājumus. nt de réponde aux défis économiques et sociaux.

———— Tehniskā skola

Jau kopš 16. gadsimta otrās puses vairākkārt Rīgā tika mēģināts izveidot universitāti, taču, tā kā Rīgas domes tiecās saglabāt Rīgas kā tirdzniecības pilsētas relatīvo autonomiju, šie centieni netika vainagojušies panākumiem⁸. Šī iemesla dēļ līdz 19 gadsimta vidum Rīgas iedzīvotājiem studēt bija jādodas uz ārvalstu universitātēm, tomēr viņi nereti izjuta grūtības nepietiekamas iepriekšējās sagatavotības dēļ. Lai stāvokli uzlabotu, 19. gadsimta 50. gados Rīgā sākās gatavošanās vidējā līmeņa skolas dibināšanai. Ideju atbalstīja Rīgas Biržas komiteja, kas izveidoja komisiju tālākai

Rīgas Politehnikuma ēka Merķeļa ielā. 1878. Gustavs Hilbigis.
Foto: Uģis Bratuškins

attīstības plānu īstenošanai. Izvērtēt iecerī par skolas atvēršanu Rīgā uzaicināja Hannoveres Politehniskās skolas (Vācija) direktora vietnieku Dr. Traugotu Franku (*Traugott Samuel Frank*). Ievērojot, ka vidējā līmeņa skolās zināšanas tehniskajās disciplīnās ne vienmēr tiek sniegtas pietiekamā līmenī, viņš izstrādāja augstākā līmeņa tehniskās skolas koncepciju. Savā ziņojumā viņš uzsvēra, ka Rīgā ar tās tuvumā esošajām 75 rūpnīcām, plašo hidrotehnisko būvdarbu apjomu, aktīvi darbojošos jūras ostu un dzelzceļa tīkla izbūvi var sagaidīt strauju rūpniecības izaugsmi, un aizstāvēja domu, ka skola jāveido tieši Rīgā. Ideju par augstākā līmeņa tehniskās skolas izveidošanu Rīgā atbalstīja arī Baltijas valstu gubernators kņazs Aleksandrs Suvorovs, un, pateicoties viņa enerģiskajai rīcībai, 1861. gada 16. maijā Krievijas cars Aleksandrs II apstiprināja Rīgas Politehniskās skolas nolikumu⁹. Jau nākamā gada 14. oktobrī skola sāka darbu.

Darbības sākuma posmā Rīgas Politehnikumā (RP) varēja iegūt izglītību lielākajās tautsaimniecības nozarēs – inženierzinībās, mašīnbūvē, ķīmijā, lauksaimniecībā un tirgzinībās. Pirmās pastāvēšanas desmitgades beigās 1869. gadā RP tika atvērta arī Arhitektūras nodaļa. Kopš tā laika arhitektūra vienmēr ir

bijusi pārstāvēta RP, vēlāk – Rīgas Politehniskā institūta, pašlaik – Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) studiju programmās.

— Ēka

RP atklāšanas laikā aktualizējās telpu jautājums. Pirmajā darbības posmā skola strādāja pagaidu telpās, bet pastāvīgo telpu jautājums arī bija darba kārtībā. Rīgas pilsēta skolas vajadzībām bija rezervējusi zemesgabalu – veselu kvartālu jaunizveidotajā prestižajā bulvāru lokā starp diviem pilsētas parkiem (sk. att. 52. lpp.). 1863. gadā Rīgā no Ziemeļreinas-Vestfālenes pilsētas Krēfeldes Vācijas rietumos ieradās arhitekts Gustavs Hilbigis (*Gustav Hilbig*, 1822–1887), kurš kļuva par būvmākslas profesoru jaunajā arhitektūras skolā. Viens no viņa pirmajiem uzdevumiem bija izstrādāt RP jaunās ēkas projektu. Ēkas būvniecība notika vairākos posmos – vispirms 1869. gadā tika uzcelta ēka gar tagadējo Raiņa bulvāri, tai 1878. sekoja paralēlā korpusa izbūve gar tagadējo Merķeļa ielu (sk. att. 55. lpp.), savukārt 1885. gadā pabeidza trīsstāvu savienošā spārna gar Inženieru ielu būvniecību. Visu šo ēku projektus izstrādāja Gustavs Hilbigis. Eklektiskā arhitektūras valoda

Īres nams ar komercitelpām.
Krišjāņa Valdemāra iela 18. 1910. Augusts Malvess.
Foto: Uģis Bratuškins

Komercskola, tagad Latvijas Mākslas akadēmija. Kalpaka bulvāris 13.
1902–1905. Vilhelms Bokslafs.
Foto: Uģis Bratuškins

bija ieturēta t. s. pusloka stilā (vācu val. *Rundbogenstil*), kas bija iecienīts izglītības iestāžu ēku estētikā¹⁰ un kuru raksturoja pusloka arku pārsedzēm veidotas logailu rindas. Inženieru ielas trīsstāvu apjomu drīz paaugstināja, uzbūvējot ceturto stāvu. To, tāpat kā kvartāla perimetru noslēdzošo korpusu gar Arhitektu ielu, kuru pabeidza būvēt 1909. gadā, projektēja arhitektūras profesors Oto Hofmans (*Otto Konrad Ernest Hoffmann*). Šī korpusa jumta stāvā tika izbūvētas rasētavas, kas bija pieejamas arī arhitektūras studentiem. Ēku kompleksa apbūvi pabeidza dažus gadu desmitus vēlāk, kad 1931. gadā pagalmā pēc arhitekta Ernesta Štālberga projekta iebūvēja Lielo aulu. Neraugoties uz to, ka kvartāla perimetra apbūve kopumā ilga vairāk nekā 40 gadus un viss komplekss tika pabeigts 60 gadu laikā, ēku iespaidīgā apjomu arhitektūra ar savdabīgo stilizēto romānikas un Bizantijas arhitektūras elementu valodu veidoja vienotu ansambli, kas kļuva par nozīmīgu vietzīmi Rīgas pilsētas centra ainavā¹¹. Mūsdienās kādreizējo RP ēku izmanto Latvijas Universitāte, savukārt kvartāla apbūves vēsturisko stāstu joprojām var nolasīt apkārtējo ielu – Arhitektu un Inženieru ielu nosaukumos.

— Pētījumi, pētniecība un personāls

Arhitektūras nodaļas darbības sākumposmā interese par studijām nebija visai liela – 1869./70. studiju gadā vēlēšanos apgūt arhitekta profesiju izteica tikai divi studenti,¹² savukārt turpmākajos gados to skaits sāka pieaugt. 80. gadu pirmajā pusē studentu skaits gadā svārstījās ap 35, bet desmitgades beigās tas saruka līdz 20–25 studentiem gadā. Arhitektūras nodaļas pirmais absolvents Oskars Bārs (*Oskar Bar*, 1848–1914) studijas pabeidza 1874. gadā. Turpmāko gadu laikā absolventu skaits nebija augsts, un tas svārstījās ap 3–5 absolventiem gadā. Ikgadējais absolventu skaits sāka pieaugt jaunā gadsimta sākumā, kad studijas Arhitektūras nodaļā ik gadus pabeidza vairāk nekā 10 jaunie arhitekti.

RP Arhitektūras nodaļa nebija no lielākajām studentu skaita ziņā, tomēr tā spēja studiju darbā iesaistīt atzītus profesijas meistarus. Nodaļu no 1870. līdz 1887. gadam vadīja profesors Gustavs Hilbigis, bet mācībspēku komandai pievienojās arhitekti Roberts Pflūgs (*Robert August Pflug*, 1832–1885), Karls Felsko (*Karl Johann Felsko*, 1844–1918), Johans fon Holsts (*Johann Mathias von Holst*, 1839–1905) un citi. Paplašinot

piedāvājamo studiju kursu klāstu, no ārzemēm tika uzaicināti vairāki citi profesori, un viens no viņiem bija arhitekts Johaness Kohs (*Johannes Koch*, 1850–1915) no Prāgas Politehnikuma. Viņš pārņēma dekāna amata pienākumus pēc Hilbiga nāves 1887. gadā. Kohs bija dekāns no 1887. līdz 1905. gadam, kad viņu nomainīja RP absolvents Oto Hofmans, kurš savukārt vadīja nodaļu 1906. gadā un no 1915. līdz 1917. gadam. Laikā no 1906. līdz 1915. gadam dekāns bija profesors Vilhelms fon Striks (*Wilhelm von Stryk*, 1864–1928)¹³. Visi dekāni bija ne tikai mācībspēki un administratori, bet arī praktizējoši arhitekti, kuri Rīgas arhitektūrā ir atstājuši ievērojamu mantojumu.

Arhitektūras studiju programma tika veidota atbilstoši Vācijas un Šveices tehnisko skolu programmu paraugam. Liela vērība studijās tika veltīta ne tikai arhitektūras projektēšanai, zīmēšanai un arhitektūras vēsturei, bet arī būvzinībām, konstrukcijām un būvmateriāliem. Arhitektūras nodaļas darba pastāvīga daļa bija veltīta studiju sistēmas uzlabojumiem un piedāvāto studiju kursu saraksta paplašināšanai.

Kopš 19. gadsimta beigām aktīvi praktizējošie Arhitektūras nodaļas absolventi tika aicināti arī darboties skolā kā mācībspēki. 1892. gadā par asistentu sāka strādāt Oto Hofmans, bet 1904. gadā personālam pievienojās Eduards Kupfers. Eižens Laube uzsāka pedagoga gaitas 1907., bet Heinrihs Pīrangs – 1910. gadā. Arhitektūras nodaļas darbā piedalījās arī RP absolventi Augusts Reinbergs, Vilhelms Bokslafs un citi. Kopš tā laika absolventu aktīva iesaistīšanās nākamo kolēģu apmācībā ir kļuvusi par skolas tradīciju.

Līdz ar skolas atvēršanu attīstījās arī zinātniskā pētniecība. Lai gan skolas galvenais mērķis bija sagatavot speciālistus vietējās rūpniecības un būvniecības vajadzībām, un, īpaši tās darbības sākuma posmā, radošuma un arhitektūras meklējumi aprobežojās galvenokārt ar formas un stila izvēli atbilstoši konkrētajai ēkai un vietai¹⁴ drīzumā pieauga arī interese par teorētiskajiem jautājumiem. RP asociētais mākslas profesors, vēsturnieks un arhitekts Vilhelms Neimanis (*Wilhelm Johann Carl Neumann*, 1849–1919) ir sarakstījis aptuveni 60 publikācijas par dažādām arhitektūras un mākslas vēstures tēmām, no kurām lielākā daļa ir izdota atsevišķos izdevumos. Heinrihs Pīrangs rakstīja par pilsētu attīstību, kā arī bija trīsdesmito grāmatas par Baltijas muižu arhitektūru (*Das baltische Herrenhaus*) autors, savukārt Eižens Laube 1908. gadā

sāka pētniecisko darbu, kas bija vērsts uz nacionālās identitātes un stilistikas jautājumiem arhitektūrā¹⁵. Rakstā “Par būvniecības stilu” viņš jau 1908. gadā uzsvēra domu, ka “jācenšas atrast katrai mūsu dienu vajadzībai atbilstošu dizainu”¹⁶. RP absolvents Pauls Kundziņš (1888–1983) savu pedagoģisko karjeru skolā sāka 1919. gadā, koncentrējoties uz tautas mākslas vēsturisko mantojumu, un pēc viņa iniciatīvas 1924. gadā sāka veidot Latvijas Etnogrāfisko brīvdabas muzeju, kas joprojām aktīvi darbojas zināšanu, metožu un amatniecības paņēmieni uzkrāšanā par latviešu etnogrāfisko būvniecību un dzīvesstilu, kā arī materiālās un nemateriālās kultūras mantojuma saglabāšanā.

————— Praktiskais darbs un radošais mantojums

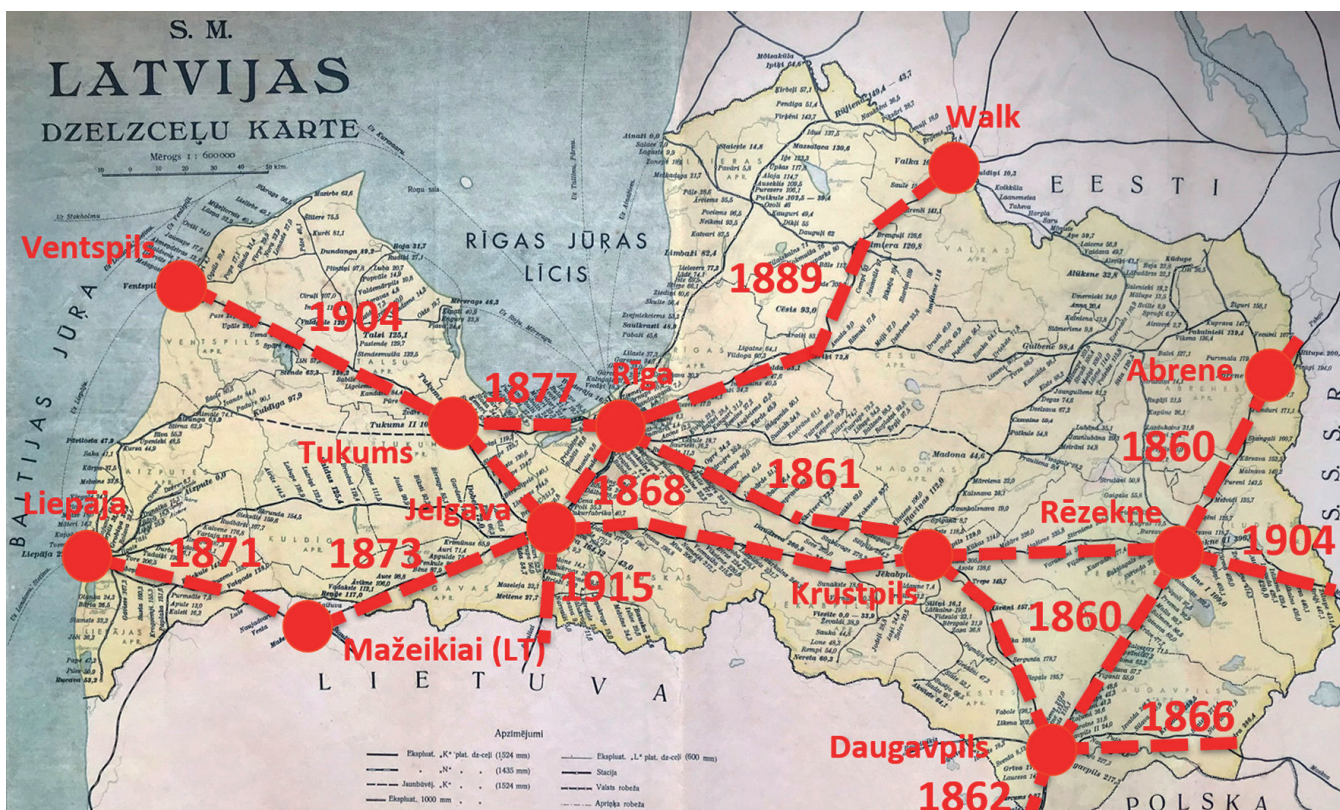
RP Arhitektūras nodaļas absolventiem pavērās plašs darba lauks. 1890. gadu vidū starp 40 Rīgā praktizējošajiem arhitektiem 25 bija RP vai RPI absolventi. Laika posmā no 1910. līdz 1913. gadam ik gadus tika uzbūvēti vidēji 150–220 jauni daudzstāvu mūra dzīvojamie nami¹⁷. Tā kā apmēram 80% arhitektu, kas Rīgā strādāja pirms Pirmā pasaules kara, savu izglītību bija ieguvuši RP vai RPI, var teikt, ka 19. gadsimta beigu un 20. gadsimta sākuma Rīgas arhitektūras mantojums ir pārlicinoša Arhitektūras nodaļas darba rezultātu liecība. Tā, piemēram, pirmais RP Arhitektūras nodaļas absolvents Oskars Bārs ir projektējis ap 90 daudzstāvu dzīvojamām ēkām Rīgā, Augusts Malvess (1878–1951) ir autors aptuveni 20, Vilhelms Bokslafs – ap 30 (abiem sk. att. 56. lpp.), Eižens Laube – vairāk nekā 80 (sk. att. 26. lpp.), Aleksandrs Vanags (1873–1919) – ap 70, bet Konstantīns Pēkšēns (1859–1928) – vairāk nekā 250 daudzstāvu mūra ēku¹⁸, 1995). Neskatoties uz to, ka visi minētie bija mācījušies iepriekšējā formveides stilistikās

izteiksmes laikā, viņi aizrautīgi studēja jaunās estētiskās un funkcionālās tendences, kļūstot par jūgendstila meistariem. Liela daļa viņu projektēto ēku mūsdienās ir vietējas vai valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi un veido UNESCO Pasaules mantojuma vietas – Rīgas vēsturiskā centra – seju.

————— Laikmetu grieži

Sākotnēji RP darbojās vācu valodā, kas ļāva tur strādāt vācu, šveiciešu un austriešu zinātniekiem. Tomēr Krievijas impērijas rusifikācijas tendenču ekspansijas rezultātā 1896. gadā RP tika pārveidots par valsts iestādi – Rīgas Politehnisko institūtu (RPI). Pārveidei sekoja pāreja no vācu uz krievu mācību valodu, kā arī tika ieviesti Krievijas izglītības standarti¹⁹. Tas izraisīja vāciski runājošā akadēmiskā personāla aiziešanu no Rīgas²⁰. Pirmā pasaules kara sākumā, 1915. gadā RPI evakuēja uz Tērbatu (tagad Tartu, Igaunija), bet vēlāk uz Maskavu (Krievija). Pēc Brestļitovskas Miera līguma noslēgšanas 1918. gada pirmajā pusē Rīgā sāka atgriezties gan bijušie studenti, gan akadēmiskais personāls. Tā paša gada rudenī RPI telpās darbu sāka Baltijas Tehniskā augstskola, kur mācības atkal notika vācu valodā. Tomēr pēc dažiem mēnešiem, 1918. gada novembrī Vācijā sākās revolūcija un tika nodibināta Veimāras Republika, Latvijā tika pasludināta neatkarīga valsts, bet Krievija lauza Brestļitovskas miera līgumu, uzbruka Baltijas valstīm un tur nodibināja padomju varu. Lai gan tā eksistēja tikai dažus mēnešus, tajā laikā uz RPI bāzes tika nodibināta Latvijas Augstskola, kurā pirmo reizi latviešu nācijas vēsturē notika studijas latviešu valodā. Pēc boļševiku padzišanas un Latvijas Republikas starptautiskās atzīšanas 1923. gadā jaunajā Latvijas valstī tika nodibināta vienota augstskola – Latvijas Universitāte.

Dzelzceļa būvniecība Latvijas teritorijā
19. un 20. gadsimta mijā

PIEZĪMES

- 1— Krastiņš, Jānis; Strautmanis, Ivars. *Rīga: The Complete Guide to Architecture*. Rīga: ADD Projekts, 2004. 375 lpp.
- 2— Altbergs, Toms; Augustāne, Karina; Pētersone, Ieva. *Dzelzceļi Latvijā*. Rīga: Jumava, 2009. 200 lpp.
- 3— Vilka, Banga. Rīgas rūpniecība 19. gs. 60.–80. gados. No: Krastiņš, Jānis (red.). *Rīga: 1860–1917*. Rīga: Zinātne, 1978. 496 lpp.
- 4— Ozoliņa, Dzidra. Rīgas pilsētas pašvaldība un komunālā saimniecība 20. gs. sākumā. No: Krastiņš, Jānis (red.). *Rīga: 1860–1917*. Rīga: Zinātne, 1978. 496 lpp.
- 5— Šiliņš, Jānis. Kas un kāpēc jāzina par Baltijas augstskolas atklāšanu pirms 100 gadiem. lsm.lv. [tiešsaiste], 2018. g. 14. okt. [Citēts 2018. g. 21. dec]. Sk.: <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/vesture/kas-un-kapec-jazina-par-baltijas-augstskolas-atklasanu-pirms-100-gadiem.a295923/>
- 6— Krastiņš, Jānis. *Eklektisms Rīgas arhitektūrā*. Rīga: Zinātne, 1988. 279 lpp.
- 7— Ozoliņa, Dzidra. Rīgas pilsētas pašvaldība un komunālā saimniecība 20. gs. sākumā. No: Krastiņš, Jānis (red.). *Rīga: 1860–1917*. Rīga: Zinātne, 1978. 496 lpp.
- 8— Briedis, Juris (atb. red.). *Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā*. Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte. 4 sēj. 2002, 1. sēj. 296 lpp.
- 9— Turpat.
- 10— Krastiņš, Jānis; Strautmanis, Ivars. *Rīga: The Complete Guide to Architecture*, op. cit.
- 11— Krastiņš, Jānis; Vasiljevs, Jurijs. Rīgas izbūve un arhitektūra 19. gs. otrajā pusē un 20. gs. sākumā. No: Krastiņš, Jānis (red.). *Rīga: 1860–1917*. Rīga: Zinātne, 1978. 496 lpp.
- 12— Lejnieks, Jānis (atb. red.). *Latvijas arhitektūras meistari*. Rīga: Rīgas Tehniskās universitātes Arhitektūras fakultāte; Zvaigzne ABC, 1995. 286 lpp.
- 13— Lejnieks, Jānis (atb. red.). *Latvijas arhitektūras meistari*. Rīga: Rīgas Tehniskās universitātes Arhitektūras fakultāte; Zvaigzne ABC, 1995. 286 lpp.
- 14— Lejnieks, Jānis; Redberga, Zanda (sast.). Ievads. No: *Latviešu arhitektu teorētiskie raksti un manifesti 20. gadsimtā = Latvian Architects: Theoretical Writings and Manifestos in the 20th Century*. Rīga: Latvijas Arhitektūras muzeja fonds, 2007. 175 lpp.
- 15— Lejnieks, Jānis; (atb. red.). *Latvijas arhitektūras meistari*. Rīga: Rīgas Tehniskās universitātes Arhitektūras fakultāte; Zvaigzne ABC, 1995. 286 lpp.
- 16— Laube, Eižens. Par būvniecības stilu. *Zalktis*. 1908, 4. sēj.
- 17— Krastiņš, Jānis. *Rīgas jūgendstila ēkas = Art Nouveau Buildings in Riga*. Rīga: ADD Projekts, 2018. 480 lpp.
- 18— Lejnieks, Jānis (atb. red.). *Latvijas arhitektūras meistari*. Rīga: Rīgas Tehniskās universitātes Arhitektūras fakultāte; Zvaigzne ABC, 1995. 286 lpp.
- 19— Šiliņš, Jānis. Kas un kāpēc jāzina par Baltijas augstskolas atklāšanu pirms 100 gadiem. lsm.lv. [tiešsaiste], 2018. g. 14. okt. [Citēts 2018. g. 21. dec.] Sk.: <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/vesture/kas-un-kapec-jazina-par-baltijas-augstskolas-atklasanu-pirms-100-gadiem.a295923/>
- 20— Briedis, Juris (atb. red.). *Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā*, op. cit.